

N:o 29.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Mars 1871, kl. 7 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, med förslag till Förordning angående fattigvården; Gifven Stockholms Slott den 17 Mars 1871.

I underdånig skrifvelse den 13 Maj 1869 anhöll Riksdagen, bland annat, att Kongl. Maj:t täcktes låta öfverse nu gällande Förordning om fattigvården i riket och utarbete ny sådan förordning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder Riksdagen i samma skrifvelse uppgifvit, äfvensom att de der jemväl föreslagna bestämmelser angående kringstrykande och betlande personer måtte, derest de godkändes, varda i den nya fattigvårdsförordningen intagna.

Sedan förslag till sådan förordning blifvit, efter nådigt uppdrag, utarbetadt enligt de i Riksdagens berörda skrifvelse angifna grunder, samt öfver detta förslag Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt och Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande afgifvit infordrade underdåniga yttranden, har Kongl. Maj:t i nåder uppdragit åt dertill förordnade Komiterade att efter tagen kännedom om nyssnämnda yttranden verkställa granskning af omförmälda författningsförslag och derefter inkomma med det underdåniga utlåtande och ytterligare förslag, hvartill en sådan granskning kunde föranleda; hvarjemte till Komiterades behandling öfverlemnats Rikets Ständers underdåniga skrivelser den 26 Mars 1863 och den 20 Juni 1866 om ändring i den nu gällande Förordningen angående fattigvården tillika med Kammarrättens öfver samma skrivelser afgifna underdåniga yttranden, äfvensom ett från Kongl. Maj:ts Högsta Domstol infordradt utlåtande i fråga om behandlingen af underdåniga besvär i vissa fattigvårdsmål; och hafva Komiterade efter avslutadt arbete den 20 sistlidne December inkommit med underdånigt betänkande jemte förslag till ny författning i ämnet, hvilka handlingar blifvit till trycket beforderade och Riksdagen delgifna.

Kongl. Maj:t, som lika med Riksdagen anser synnerligen angeläget, att frågan om fattigvårdens ordnande, så vidt på antagande af en efter nu

varande förhållanden mera lämpad fattigvårdslag, än den hittills gällande, kan bero, må bringas till ändamålsenlig lösning, har tagit i nådigt öfvervägande hvad ej mindre Riksdagen och Rikets Ständer i ofvanberörda skrivelser andragit, än äfven Komiterade samt öfriga vederbörande yttrat och hemställt, samt tillika låtit Sig föredragas ett inom Ecklesiastik-departementet uppgjort förslag till förordning angående fattigvården, hvilket, der det i mera väsendtliga hänseenden skiljer sig från de af Komiterade föreslagna stadganden, hvilat på de i bilagda protokoll öfver Ecklesiastik-ärenden angifna grunder; och vill Kongl. Maj:t härmed samma förslag, sådant det här nedan finnes infördt, till Riksdagen i nåder öfverlemna, på det att Riksdagen i fråga om de delar af förslaget, hvilka äro till kommunallag att hänföra, eller angå statens skyldighet i vissa fall att bekosta fattigvård, må, jemlikt 57 § Regeeringsformen, fatta beslut, samt jemväl öfver förslaget i öfrigt afgifva underdånigt yttrande.

Förslag

till förordning angående fattigvården.

I.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Befinnes någon, i saknad af egna medel samt vård och underhåll af annan, vara så nödställd, att han lider brist på hvad han till lifvets uppehållande oundgängligen behöfver; och är han minderårig eller till följd af ålderdom, själs- eller kroppssjukdom, vanförhet eller lyte urståndsatt att genom arbete förvärfva hvad för behofvets afhjelpande erfordras; då skall nödortftig fattigvård honom lemnas.

Med minderårig förstås i denna förordning den, som yngre är än femton år.

2 §.

För beviljande af fattigvård i andra fall än dem, hvilka i 1 § omför-
mälas, eger fattigvårdssamhälle bestämma de grunder, som böra af samhäl-

lets fattigvårdsstyrelse iakttagas. Har sådant bestämmande ej skett, ankommer på styrelsen att meddela fattigvård i den mån styrelsen pröfvar nödigt.

3 §.

En hvar, som är arbetsför, skall utan fattigvårdssamhälles betungande försörja sig sjelf och sina minderåriga barn, så ock arbetsför man sin hustru; åliggande i öfrigt dem, hvilka sinsemellan äro i rätt ned- eller uppstigande skyldskap, att i mån af behof, å ena, och förmåga, å andra sidan, hvarandra försörja.

4 §.

För försörjning af tjenstehjon, statfolk samt fabriks-, handtverks-, bruks- eller grufve-arbetare äfvensom af deras hustrur och hemmavarande minderåriga barn skall, under den tid arbetsaftalet gäller, husbonde ansvara, så att de ej falla fattigvården till last.

5 §.

För öfrigt skall, der särskilda stadganden om fattigvård äro meddelade, såsom i fråga om understöd till fattigt barn i skolåldern eller till den, som från allmän arbetsanstalt eller fängelse frigifves, eller om kostnadsfri vård å lasarett af medellösa inom lasarettets distrikt insjuknade personer, som tillhöra annat lasarett-distrikt, gälla hvad sålunda är stadgadt.

II.

Om fattigvårdssamhälle. -

6 §.

1. Hvarje socken å landet samt hvarje stad eller köping, som har egen kommunalförvaltning, utgör för sig ett fattigvårdssamhälle.

2. Hafva två eller flera socknar å landet eller lands- och stadskommun gemensam kommunalförvaltning, skola de ock samfäldt såsom ett fattigvårdssamhälle anses.

3. Särskilda fattigvårdssamhällen må ock kunna förena sig om bildande af gemensam arbetsanstalt eller om annan gemensam åtgärd för fattigvård; dock skall, då fråga är om inrättande af tvångsarbetsanstalt, anmälan derom

göras hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som har att ärendet jemte eget yttrande till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemnas.

7 §.

Fattigvårdssamhälles beslutanderätt utöfvas å landet vid kommunalstämma eller, der kommunalfullmäktige äro utsedde, af dessa, samt i stad å allmän rådstuga eller af stadsfullmäktige, der sådana finnas. Verkställighet och förvaltning tillkomma fattigvårdsstyrelse, på sätt här nedan bestämmes.

8 §.

1. Fattigvårdssamhälle å landet eger rätt att i afseende å fattigvården i dess helhet eller viss del deraf fördela sig i rotar med åliggande för hvarje rote att besörja sin fattigvård; gällande dock, såsom grundvilkor för sådan fördelning, ej allenast att den inom samhället då för handen varande fattigvårdstungan så jemnt som möjligt utskiftas samt att, derest antagligt är, att en eller annan rote till följd af särskildt förhållande kommer att i framtiden tillskyndas jemförelsevis större fattigvårdstunga, derefter lämpadt årligt bidrag af samhället lemnas till sådan rotes enskilda fattigvård, utan äfven att, om, sedan fördelningen kommit till stånd, någon rote skulle till följd af inträffande särskilda omständigheter, de der icke af rotens åtgörande berott, drabbas af allt för tryckande fattigvårdstunga, samhället lemnar roten det understöd, som, derest öfverenskommelse icke kan träffas, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skäligen pröfvar.

2. Fråga om fattigvårdssamhälles fördelning i rotar må endast vid ordinarie kommunalstämma till behandling förekomma, och erfordras för beslut om sådan fördelnings införande två tredjedelar af de närvarandes röster efter röstvärdet; börande i beslutet noggrannt upptagas de särskilda vilkoren för fördelningen jemte bestämmelser, dels huru frågor om rotes fattigvårdsangelägenheter skola behandlas och afgöras, dels huru bidrag till så väl rotarnes enskilda som äfven samhällets gemensamma fattigvård skola utgöras, dels huru redovisning för rotes fattigvårdsförvaltning skall afgifvas och dels i hvilken mån de grunder, som, enligt hvad här nedan om hemortsrätt stadgas, gälla i afseende på visst fattigvårdssamhälles skyldighet att bekosta fattigvård, skola tillämpas i fråga om enahanda skyldighet för rote. Är beslut om rotefördelning sålunda fattadt, skall frågan dock hvila till nästa ordinarie kommunalstämma. Blifver vid denna stämma beslutet med förnämnda röstöfvervigt förnyadt, skall det öfverlemnas till pröfning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som detsamma antingen oförändradt fastställer eller af skäl, som skola anföras, ogillar.

3. Har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt beslut om fattigvårdssamhälles fördelning i rotar, fortfar den fördelning, till dess annorlunda bestämmes, dock minst fem år; och må förslag om upphäfvande eller förändring deraf ej väckas förr än under femte året, sedan fördelningen trädde i verkställighet. Förslag om rotefördelnings upphäfvande pröfvas vid ordinarie kommunalstämma, och gäller såsom beslut den mening, hvilken flertalet af de närvarande efter röstvärdet bifaller. Varder dervid af fattigvårdssamhället beslutadt, att rotefördelningen skall bibehållas, underställes sådant beslut Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning, och eger, der det varder fastställt, rotefördelningen fortfarande bestånd under lika lång tid, som här ofvan är nämnd. I fråga åter om förändring af rotefördelning iakttages hvad om införande af sådan är stadgadt.

4. Der fördelning i rotar kommit till stånd, ansvarar icke destomindre fattigvårdssamhället för fullgörandet af rotarnes skyldighet att lemna fattigvård, dock mot godtgörelse af rote, som vederbör.

9 §.

1. På hvarje fattigvårdssamhälle ankommer att i öfverensstämmelse med denna förordning ordna sin fattigvård på sätt efter rotens särskilda förhållanden lämpligast finnes, dock så att betlande må förekommas; börande fattigvårdssamhälle låta sig angeläget vara att bilda arbetsanstalt för personer, som stå under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, samt att verka därför, att genom inrättande af spar- och nödhjelps-kassor eller medelst andra tjenliga åtgärder framtida fattigvårdsbehof i möjlig mån förebygges.

2. Vill fattigvårdssamhälle enskildt för sig inrätta tvångsarbetsanstalt, gäller hvad om behandling af sådan fråga är i 6 § 3 mom. stadgadt.

3. De bestämmelser angående fattigvårdens ordnande och handhavande, hvilka fattigvårdssamhälle finner erforderliga, skola upptagas i reglemente, som, efter det fattigvårdsstyrelsen dertill afgifvit förslag, af samhället fastställas; Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl obetaget att pröfva lagligheten af sådan bestämmelse, då fråga om tillämpning deraf förekommer.

III.

Om fattigvårdsstyrelse.

10 §.

1. I hvarje fattigvårdssamhälle skall finnas en fattigvårdsstyrelse, hvilken å landet, der ej samhället annorlunda förordnar, utgöres af kommunalnämnden.

2. Är fattigvårdssamhälle fördeladt i rotar, skall jemväl finnas en fattigvårdsföreståndare inom hvarje rote; ankommande på rote att bestämma, huruvida dess fattigvårdsangehörigheter skola af särskild styrelse handhafvas.

3. Kyrkoherden eller den, hans ställe företräder, är berättigad att i de inom pastoratet för fattigvårds handhafvande utsedda styrelsers förhandlingar och beslut deltaga.

11 §.

Den, som vill söka fattigvård, eger att anmäla sig hos ordföranden i fattigvårdsstyrelsen i det fattigvårdssamhälle, inom hvilket han vistas, eller hos kyrkoherden eller annan ledamot i samma styrelse eller tillsyningsman, som i 39 § omförmäles, eller den person, styrelsen kan hafva utsett att sådan anmälan emottaga, samt inom rote hos fattigvårdsföreståndaren. Anmälan om behof af fattigvård må ock göras hos polismyndighet eller dess underlydande betjente, som, der omständigheterna synas påkalla åtgärd af fattigvårdsstyrelsen, densamma derom underrättar.

12 §.

1. Fattigvårdsstyrelsen, som har att behandla frågor om beviljande af sökt fattigvård, åligger att göra sig noga underrättad om sökandens lefnadsförhållanden och behof samt efter förekommande omständigheter bestämma, om och i hvilken mån fattigvård honom lemnas må; börande dervid iakttagas, att barn, om hvilket fattigvårdsstyrelse föranlåtes taga vård, varder ej allenast försedt med uppehälle och stadig bostad utan äfven kristligen uppfostradt och undervisadt.

2. I fråga om fattigvård enligt 1 § må åtskilnad icke göras, om den nödstälde tillhör det fattigvårdssamhälle, der han söker fattigvård, eller icke.

13 §.

1. Fattigvårdsstyrelse åligger vidare att
hålla förteckning öfver de personer, hvilka åtnjuta fattigvård;
hafva tillsyn öfver dessa personer samt vaka deröfver, att beviljad understöd behörigen användes och att de, som af styrelsen emottagit barn eller andra till försörjning, fullgöra sina skyldigheter; börande för sådant ändamål, der det lämpligen ske kan, fattigvårdssamhället fördelas i distrikt, hvarterda stående under närmaste uppsigt af en ledamot af fattigvårdsstyrelsen;

allt öfrigt, som till fattigvården hör, besörja i enlighet med denna förordning och de särskilda bestämmelser, som af fattigvårdssamhället meddelas;

hvarje år aflemna utgifts- och inkomst-förslag för nästföljande året, föra räkning öfver medel, hvilka styrelsen har om händer, samt för sin förvaltning lemna redovisning, allt i öfverensstämmelse med kommunallagarne; och

angående fattigvården afgifva statistisk redogörelse jemlikt de föreskrifter, Kongl. Maj:t låter utfärda.

2. Fattigvårdsstyrelse bör ock, der anmälan göres, att barn betlar eller att det vanvårdas, förskaffa sig underrättelse om förhållandet och i anledning deraf förfara på sätt styrelsen finner vara af omständigheterna påkalladt.

3. Skulle till följd af missväxt eller annan allmänna olycka sådan inskränkning i eljest vanliga tillfällen till erhållande af arbetsförtjenst ega rum, att arbetsföra personer utan eget förvållande äfventyra nöd, må fattigvårdsstyrelsen ega att hemställa till fattigvårdssamhället om vidtagande af de åtgärder, hvilka deraf må föranledas.

14 §.

1. Är fattigvårdssamhälle fördeladt i rotar, skall fattigvårdsstyrelsen ej allenast hålla tillsyn deröfver, att de särskilda rotarne fullgöra hvad dem i afseende på fattigvård i allmänhet åligger, utan ock, der i visst fall fattigvård, som enligt 1 § erfordras, af rote underlåtes och rättelse ej genast efter tillsägelse af fattigvårdsstyrelsen följer, lemna den behöfvande nödig fattigvård och vidare förfara såsom i 29 § sägs. Enahanda tillsyn och förfarande åligger styrelsen i afseende å fattigvård, hvilken enskild person enligt 34 § sig åtagit.

2. Uppstår tvist emellan särskilda till samma fattigvårdssamhälle hörande rotar angående skyldighet att bekosta fattigvård för viss person, tillkommer samhällets fattigvårdsstyrelse att tvisten afgöra.

15 §.

1. Der kommunalnämnd ej utgör fattigvårdsstyrelse, utser fattigvårdssamhälle på landet ledamöter i sådan styrelse till det antal, som med hänsigt till samhällets vidd och folkmängd erfordras, dock ej mindre än tre; och skola, då val till ledamöter anställles, jemväl utses suppleanter i styrelsen till halfva antalet af ledamöterna, eller, om dessas antal ej är jemnt, till det antal, som är närmast öfver hälften.

2. I stad utses ledamöter i fattigvårdsstyrelse till det antal, fattigvårdssamhället finner skäligt bestämma, dock ej mindre än fem.

3. I afseende på ledamots och suppleants tjänstgöringstid och afgang samt rättighet att uppdraget sig afsäga iakttages å landet, hvad om ledamot eller suppleant i kommunalnämnd, och i stad hvad om stadsfullmäktig gäller.

4. Är fattigvårdssamhälle i rotar fördeladt, utser hvarje rote sin fattigvårdsföreståndare äfvensom, der rote bestämt, att särskild styrelse för dess fattigvårdsangelägenheter skall finnas, två eller flera af rotens medlemmar att jemte fattigvårdsföreståndaren sådan styrelse utgöra.

16 §.

1. I fattigvårdssamhälle, hvarest särskild fattigvårdsstyrelse är tillsatt, utser samhället bland styrelsens ledamöter ordförande och vice ordförande att tjänstgöra för den tid, de äro till ledamöter valde.

2. Äro både ordförande och vice ordförande hindrade att styrelsens sammanträde bevista, utser styrelsen inom sig ordförande för tillfället.

3. Till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall ofördröjligen insändas uppgift på den persons namn och bostad, som blifvit vald till ordförande i fattigvårdsstyrelse; och låter Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derom i länskungörelse meddela underrättelse.

4. I styrelse för rotes fattigvårdsangelägenheter är fattigvårdsföreståndaren ordförande.

17 §.

1. Fattigvårdsstyrelse sammanträder å det ställe och på de tider, styrelsen bestämmer, och dessutom så ofta ordföranden finner nödigt eller då minst halfva antalet af styrelsens ledamöter derom gör framställning; börande å landet underrättelse om blifvande sammanträde offentliggen kungöras samt kyrkoherden i församlingen meddelas, derest ej fråga är om ärende, som fordrar skyndsammare handläggning, än att sådant kan medhinnas.

2. Ärende må icke hos fattigvårdsstyrelse till afgörande företagas, såvida ej flera ledamöter än hälften af hela antalet äro tillstädes; börande, der ledamöterna endast äro tre, hela antalet tillstädesvara.

3. Omröstning till beslut sker öppet och tillkommer hvarje röstande en röst. Äro rösterna å båda sidor lika delade, gäller den mening, ordföranden biträder. Val skall, der så äskas, förrättas med slutna sedlar och skiljer lotten emellan lika röstetal.

18 §.

1. Ordförande i fattigvårdsstyrelse på landet skall vid sammanträde föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande styrelsens beslut med skälen dertill. Han ombesörjer skriftväxlingen, emottager till styrelsen ankommande skrivelser och gjorda framställningar, ansvarar för räkenskapernas ordentliga förande, vårdar styrelsens handlingar och håller öfver dem register, allt utan annan ersättning, än den godtgörelse, som för skriftmaterialier, postporto samt skrifnings- och räkenskaps-besvär af fattigvårds-samhället anslås; egande ordförande att för utförandet af nämnda göromål antaga erforderliga biträden samt, när han finner skäligt, dem entlediga.

2. Hvad här är sagdt gäller ock för ordförande i fattigvårdsstyrelse i stad, så framt ej af allmän rådstuga eller stadsfullmäktige, der sådane finnas, annorlunda beslutes.

19 §.

Hvarje ledamot i fattigvårdsstyrelse ansvarar gemensamt med de öfriga för de medel, styrelsen under sin förvaltning haft, äfvensom för de säkerhetshandlingar, mot hvilkas antaglighet han ej till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar till dess förvaltningen blifvit godkänd af fattigvårdssamhället eller, om klander anställes, af vederbörlig domstol, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas aflemnande förflutit, utan att klander i laga ordning blifvit anställt.

20 §.

Fattigvårdsföreståndare äfvensom rotestyrelse skall ställa sig till efterrättelse ej mindre hvad här ofvan om åliggande för fattigvårdsstyrelse och dess ordförande sagdt är och i afseende på rotens fattigvård finnes tillämpligt, än ock de särskilda föreskrifter, hvilka beslutet om rotefördelningen innehåller eller roten meddelar.

21 §.

De föreskrifter, som i 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19 och 20 §§ äro meddelade, gälla ej för Stockholms stad, utan tjena angående de ämnen, som i dessa §§ afses, förordningen angående kommunalstyrelse i Stockholm samt den för Stockholms fattigvårdsnämnd gällande instruktion till efterrättelse.

IV.

Om hemortsrätt samt om ersättning för lemnad fattigvård.

22 §.

I fråga om fattigvård skall svensk medborgare, för hvilken behof deraf uppstår, anses, med nedan stadgade undantag, hafva hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, hvarest han senast författningsenligt blifvit eller bort blifva för två på hvarandra följande år mantalsskrifven.

23 §.

Den, som fyllt sextio år, behåller derefter den hemortsrätt han då egde.

24 §.

1. Hustru har, oberoende af sin ålder, samma hemortsrätt som mannen. Varder äktenskapet genom mannens död eller eljest upplöst, behåller hustrun den hemortsrätt, hon under äktenskapet senast egde, till dess annan henne tillkommer.

2. Äkta barn, som är minderårigt, har faderns eller, der han är död och modern lefver, moderns hemortsrätt, men, om båda föräldrarne äro döda, den hemortsrätt, hvilken den sist afidne vid sin död egde.

3. Oäkta minderårigt barn har samma hemortsrätt som modern eller, om hon är död, den hon senast egde.

4. Vid den hemortsrätt någon eger då han fyller femton år, bibehålles han, till dess han annan erhåller.

25 §.

Har någon, som till visst fattigvårdssamhälle inflyttat och der blifvit eller bort blifva för två på hvarandra följande år mantalsskrifven, såsom i 22 § förmåles, af det samhället åtnjutit fattigvård på grund af 1 § för sig, hustru eller minderårigt barn före utgången af det första af dessa år, anses han, utan hinder af nämnda mantalsskrifningar, fortfarande bibehållen vid den hemortsrätt han före inflyttningen senast egde, till dess han annan erhåller. Lag samma gäller, der han för sig, hustru eller minderårigt barn under det år, hvarom nyss är sagdt, eller under det nästföregående af annat fattigvårdssamhälle undfått fattigvård.

26 §.

För dem af krigsmanskapet eller af de vid kronans varf eller verkstäder anställda arbetare eller handtverkare, hvilka endast till följd af tjensten mantalsskrifvas å tjenstgöringsorten, gäller ej denna mantalsskrifning till bestämmande af deras hemorts rätt.

27 §.

Fattigvårdssamhälles fördelning i rotar har icke i förhållande till annat samhälle inverkan på fråga om hemorts rätt eller deraf beroende ersättning för lemnad fattigvård.

28 §.

Ej må någon för äfventyret af framtida fattigvårdstunga förmenas rätt att välja vistelseort.

29 §.

1. Fattigvårdssamhälle, som på grund af 1 § lemnat fattigvård åt någon, hvilken inom annat samhälle har hemorts rätt, är berättigadt att därför äfvensom för begravningskostnad, om sådan erfordrats, af det sednare samhället erhålla ersättning. För utbekommande deraf eger fattigvårdsstyrelsen, som meddelat fattigvården, att med aflemnande af tillgängliga handlingar till upplysning om det fattigvårdssamhälle, der den nödstälde har hemorts rätt, samt med anmälan om de förhållanden, af hvilka fattigvården påkallats, och beskaffenheten deraf, inom månad efter den dag, då fattigvården beviljades, anställa talan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet. Försittes nämnde tid, skall all rätt till ersättning för fattigvård, som lemnas derefter och intill dess krafvet anhängiggöres, anses förfallen. Då ersättningstalan, hvarom nu är nämndt, blifvit väckt, förelägger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, vid lämpligt äfventyr, fattigvårdsstyrelsen i det samhälle, mot hvilket talan föres, att inom viss kort tid med förklaring inkomma. Uppgifves den nödstälde hafva hemorts rätt inom fattigvårdssamhälle i annat län, överlemnas ärendet till handläggning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derstädes. Efter skriftvexlingens afslutande och sedan ytterligare utredning, der sådan erfordras, försiggått, afgöres målet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Särskild tvist emellan fattigvårdssamhällen om det belopp, hvar till ersättning för sådan fattigvård skäligen bör bestämmas, skall ock af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afgöras.

2. Har fattigvårdssamhälle tillskyndats kostnad för fattigvård, som enligt 1 § lemnats någon, för hvars försörjning skyldeman eller annan enskild person eller rote bör ansvara, eger, i den mån fattigvårdsstyrelsen icke finner skäl till eftergift, samhället att af den, hvilken ansvarigheten åligger, åtnjuta ersättning för den lemnade fattigvården, så ock för begrafning, der sådan egt rum. I fråga om utsökande af ersättning, som här omförmäles, gäller i tillämpliga delar hvad i 1 mom. om kraf mot visst fattigvårdssamhälle är stadgadt.

3. Är fattigvård enligt 1 § tilldelad någon, hvars hemortsrätt ej kan utrönas, eller den, som icke är svensk medborgare, och kan ej hos enskild person uttagas ersättning för den kostnad, som förorsakats af fattigvården eller af begrafning, om sådan ifrågakommit, erhåller vederbörande fattigvårdssamhälle godtgörelse af staten i den ordning, här nedan bestämmes.

30 §.

Då någon, som af ett fattigvårdssamhälle undfår fattigvård enligt 1 §, har hemortsrätt i annat fattigvårdssamhälle, eger fattigvårdsstyrelsen i det senare samhället begära hans hemsändande eller derom sjelf besörja, eller ock med begifvande af fattigvårdsstyrelsen i det samhälle, hvarest han vistas, låta honom der qvarblifva, i hvilket senare fall hans fattigvård besörjes af denna styrelse mot ersättning af det samhälle, der han har hemortsrätt. Vill denna fattigvårdsstyrelse ej medgifva hans qvarblifvande, är styrelsen berättigad att hemsända honom till det fattigvårdssamhälle, i hvilket han har hemortsrätt, och att af detta samhälle erhålla godtgörelse för den skäligen kostnad, som deraf föranledes; dock må hemsändande ej ske, innan fattigvårdsstyrelsen i sistnämnda samhälle lemnats tillfälle att dermed sjelf taga befattning, och ej heller ega rum, så framt den, hvars hemsändande är i fråga, skulle deraf lida till sin helsa, eller fattigvården endast är tillfällig.

2. Hvad i 29 § 2 och 3 mom. är stadgadt om ersättning för fattigvård åt dem, som der nämnde äro, gäller ock om godtgörelse af kostnad för deras hemsändande.

31 §.

1. Befinnes någon af manskapet vid värfvad trupp inom arméen eller vid annan afdelning af sjöförsvaret än båtsmanshället, eller någon vid kronans varf eller verkstad anställd arbetare eller handverkare inom ett år efter afskedstagandet vara af ålderdom eller ock af själs- eller kropps-sjukdom, vanförhet eller lyte, som under tjenstetiden ådragits, försatt i så nödställd belägenhet, att fattigvård enligt 1 § honom lemnas, ersättes vederbö-

rande fattigvårdssamhälle af staten ej mindre kostnaden för fattigvården, än äfven hemsändnings- eller begrafnings-kostnad, der sådan ifrågakommit. Lag samma gäller, då fattigvård enligt 1 § lemnas hustru eller minderårigt barn, som deraf är i behof, under det mannen eller fadern i tjenst, som här är nämnd, qvarstår eller inom ett år efter hans under tjenstetiden inträffade död eller inom lika tid efter det han från tjensten undfick afsked, i sistnämnda fall dock endast om mannen eller fadern till följd af ofvan uppgifvet förhållande enligt 1 § sjelf varit eller är i åtnjutande af fattigvård.

2. Har någon oafbrutet under längre tid, dock minst fem år, vistats utom fattigvårdssamhälle, hvarest han har hemortsrätt, och samhället måst vidkännas kostnad till följd af fattigvård, hemsändning eller begrafning, som erfordrats för honom sjelf eller för hans minderåriga barn eller hustru, de der jemväl under nämnde tid utom samhället oafbrutet vistats; må samhället, om det är af fattigvård synnerligen betungadt, kunna erhålla understöd af staten, i den mån för sådant ändamål anslagna medel lemna tillgång och Kongl. Maj:t pröfvar skäligt.

32 §.

1. Ersättning eller understöd af staten enligt 29, 30 och 31 §§ sökes af vederbörande fattigvårdsstyrelse hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för hvarje år inom Januari månads utgång det påföljande året; och åligger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att granska de ansökningar, som inkommit, och före den 15 nästföljande Mars dem jemte eget utlåtande till Kongl. Maj:t insända.

2. Angående behandling af frågor om ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas nödställda personer från det andra riket, gäller hvad särskildt stadgas.

V.

Om bidrag till fattigvården.

33 §.

Der afkastningen af fattigvårdssamhälles för fattigvården afsedda fastigheter och kapital, inflytande bötesmedel, kollekter, frivilliga gåfvor och andra sådana inkomster icke äro tillräckliga för fattigvårdens bestridande, skall der till erläggas en afgift för året af högst femtio öre för man och tjugofem öre för qvinna, som inom fattigvårdssamhället mantalsskrifven är och fyllt aderton år; dock må eftergift deraf kunna beviljas den, som befinner sig i särdeles

knappa omständigheter. Hvad derutöfver erfordras, fylles genom tillskott efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

34 §.

Idkas vid fabriks-, bruks- eller grufveegendom inom fattigvårdssamhälle å landet rörelse af den utsträckning, att dervid begagnas ett större antal arbetare, som utgöra egna matlag, eller har innehafvare af jord å landet i sin tjenst antagit statfolk eller å sina egor upplåtit bostad eller plats dertill åt så kallade backstugusittare eller inhysesshjon, de der ock utgöra egna matlag; och finnes sådant för fattigvårdssamhället medföra väsendtligt större tunga, än som motsvaras af de bidrag, hvilka enligt 33 § egendomsinnehafvaren skall lemna, är denne pligtig, att derutöfver utgifva särskildt tillskott. Härom må öfverenskommelse mellan fattigvårdsstyrelsen och egendomsinnehafvaren träffas, men, der det ej sker, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på fattigvårdsstyrelsens yrkande och efter det egendomsinnehafvaren blifvit hörd, att pröfva, huruvida denne bör till fattigvårdssamhället erlægga särskild årlig afgift, hvilken må bestämmas till högst tio riksdaler för hvarje sådant matlag. Önskar egendomsinnehafvaren att heldre åtaga sig enskild ansvarighet för den fattigvårdstunga, som af ifrågavarande matlag föranledes, är det honom tillåtet, så vida han dertill finnes vederhäftig, och åtnjuter han då befrielse från ej mindre nämnda särskilda afgift än äfven hälften af den tillskottsafgift, hvarom i 33 § stadgas. Öfverenskommelse eller föreskrift, som här är nämnd, skall gälla för en tid af fem år; dock må, så vida fattigvårdssamhället och egendomsinnehafvaren derom åsämjas, öfverenskommelsen eller föreskriften före denna tids utgång upphöra att tillämpas.

VI.

**Om fattigvårdssamhälles rätt mot dem, som åtnjuta fattigvård;
så ock om betlande.**

35 §.

1. Fattigvårdsstyrelse tillkommer målsmans- och husbonde-rätt öfver den, som af fattigvårdssamhället åtnjuter full försörjning, hvilken ej blott tillfällig är, samt husbonderätt ej mindre öfver en hvar, som för sig åtnjuter

annan fattigvård, än ock öfver den, hvars minderåriga barn eller hvars hustru enligt 1 § åtnjuter full försörjning, som ej är tillfällig; gällande den målsmans- och husbonderätt så länge fattigvården fortfar.

2. Om någon genom lättja eller liknöjdhet ådrager sitt minderåriga barn eller sin hustru sådan nöd att fattigvård måste enligt 1 § någon af dem lemnas, skall han, äfven om fattigvården är tillfällig, stå under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde till dess den kostnad, fattigvårdssamhället tillskyndats, blifvit godtgjord. Till enahanda påföljd är den förfallen, hvars minderåriga barn, enligt hvad här nedan sägs, för betlande anhålles och på fattigvårdssamhälles bekostnad hemsändes.

3. Den fattigvårdsstyrelse tillkommande husbonderätt må styrelsen å annan öfverlåta.

4. Skulle arbetsför person, som står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde och ej är minderårig, vägra att fullgöra arbete, som honom föresättes af styrelsen eller annan, å hvilken husbonderätten öfverlåtit, eller eljest visa tredska, sjelfsvåld, oordentlighet eller sturskhet, och rättar han sig ej efter styrelsens varning, må styrelsen, då hon aktar nödigt, om förhållandet göra anmälan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Visar åter annan, som står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, tredska, sjelfsvåld, oordentlighet eller sturskhet, må, om han fyllt femton år, hans underhåll för någon tid minskas, och eger, om han yngre är, styrelsen låta honom lämpligen aga.

36 §.

1. Fattigvårdssamhälle är berättigadt att af den egendom, som tillhör någon då han kommer i åtnjutande af fattigvård, eller honom sedermera tillfaller, i den mån fattigvårdsstyrelsen icke finner skäl till eftergift, erhålla godtgörelse ej mindre för lemnad fattigvård än äfven för hemsändnings- eller begravningskostnad, när sådan ifrågakommit.

2. Varder enligt 1 § någon emottagen till full försörjning, som ej blott tillfällig är, skall allt, hvad han då eger, tillfalla det fattigvårdssamhälle som bekostar fattigvården.

3. Arbetsförtjenst, som tillkommer någon den tid han står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, må, antingen styrelsen begagnar hans arbetskraft eller tillåter honom sjelf deröfver förfoga, användas ej allenast till godtgörelse, hvarom i 1 mom. förmäles, utan ock till ersättning för fattigvård, hvilken enligt 1 § lemnats hans minderåriga barn eller hans hustru, äfvensom till gäldande af hvad han enligt 43 § 2 mom. kan kännas skyldig att utgifva för betlande barns hemsändande.

37 §.

Hvad i 35 och 36 §§ är sagdt om fattigvårdssamhälle och fattigvårdsstyrelse, gäller ock, der samhälle är i rotar fördeladt, för rote och fattigvårdsföreståndare eller rotestyrelse.

38 §.

Hvar som med ord eller åtbörder begär allmosa af annan än den, hvilken enligt 11 § bör anmälan om behof af fattigvård emottaga, anses hafva betlat.

39 §.

1. Inom hvarje fattigvårdssamhälle skall finnas behöfligt antal tillsyningsmän, hvilka böra anhålla betlare och med dem anställa förhör samt i öfrigt förfara enligt 40 § och de ytterligare föreskrifter fattigvårdssamhället kan finna nödigt meddela.

2. Fattigvårdsstyrelsen eger att tillsyningsman antaga och, då styrelsen så för godt finner, entlediga; och åtnjuter tillsyningsman för sitt bestyr den aflöning, fattigvårdssamhället efter förslag af fattigvårdsstyrelsen bestämmer.

40 §.

1. Anser tillsyningsman anhållen betlare, som fyllt femton år, vara i den nödställda belägenhet, att enligt 1 § fattigvård erfordras, skall tillsyningsmannen om förhållandet göra anmälan hos fattigvårdsstyrelsen för den åtgärd, som vederbör.

2. Betlar någon efter fyllda femton år utan att vara i den nödställda belägenhet, att fattigvård enligt 1 § erfordras, och är han förut beträdd med betlande, eller ådagalägges af omständigheterna att han stryker omkring för att öfva betlande, må tillsyningsman, om betlaren icke har sitt hemvist inom det fattigvårdssamhälle, der han anhålles, afföra honom till närmaste krono- eller stads-betjent för att genom dennes försorg öfverlemnas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Har åter anhållen betlare sitt hemvist inom det fattigvårdssamhället, anmäler tillsyningsman förhållandet hos fattigvårdsstyrelsen, som, der fattigvård enligt 2 § anses icke böra ifrågakomma, meddelar betlaren varning eller ock låter honom till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afföra.

3. Anträffas minderårigt barn betlande inom främmande fattigvårdssamhälle, bör tillsyningsmannen ombesörja barnets afförande till det fattigvårdssamhälle,

vårdssamhälle, hvarest barnet har hemortsrätt, eller, om den, hvilken vården om barnet åligger, har sitt hemvist inom annat fattigvårdssamhälle, till detta. Är ej då tillförlitligen känt, till hvilken ort barnet sålunda må kunna aföras, bör tillsyningsmannen öfverlemna det till fattigvårdsstyrelsen för erhållande under tiden af den fattigvård, som nödig pröfvas.

4. Betlar minderårigt barn inom fattigvårdssamhälle, hvarest den, hvilken vården om barnet åligger, har sitt hemvist eller barnet har hemortsrätt, eller är barn till följd af betlande hemsändt till sådant samhälle, bör tillsyningsman om förhållandet göra anmälan hos fattigvårdsstyrelsen, som lemnar barnet fattigvård, då sådan erfordras, eller, om behof deraf ej är för handen och af omständigheterna ådagaläggas, att betlandet ej skett på befallning eller med tillåtelse af föräldrar eller annan, som vården om barnet åligger, varnar barnet samt uppmanar den, hvilken om barnet har vård, att hålla noggrann tillsyn öfver detsamma. Varder, sådan oaktadt, betlandet förnyadt, gör tillsyningsman derom anmälan hos ortens polismyndighet, som då må förordna, att barnet af föräldrar eller annan, under hvars vård och lydnad det står, med aga hemma i huset rättas skall.

5. Har minderårigt barn betlat på befallning eller med tillåtelse af föräldrar eller annan, som är skyldig att om barnet hafva vård, må fattigvårdsstyrelsen antingen varna den, som betlandet befallt eller tillåtit, eller ock om förhållandet göra anmälan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande.

41 §.

1. Betlare, hvarom i 40 § 2 mom. sägs, må Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, antingen betlaren tillhör länet eller icke, ålägga allmänt arbete, der sådan åtgärd pröfvas vara af omständigheterna påkallad, men eljest låter Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förpassa eller med fångskjuts försända honom till den ort, hvarest han anses hafva sitt rätta hemvist; Kongl. Maj:ts Befallningshafvande obetaget att, då det pröfvas lämpligare, öfverlemna betlare, som anses hafva sitt hemvist inom annat län, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derstädes för behandling, som här är föreskrifven.

2. Har någon gjort sig skyldig till förseelse, som i 35 § 4 mom. eller 40 § 5 mom. sägs, och varder förhållandet hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmäldt, må, efter förhör inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller enligt dess förordnande vid domstol i orten, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ålägga honom allmänt arbete eller, då mildrande omständigheter förekomma, låta vid varning bero.

42 §.

1. Pröfvar Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skäligen ålägga betlare eller någon af dem, som mot 35 § 4 mom. eller 40 § 5 mom. sig förbrutit allmänt arbete, skall tiden därför bestämmas till minst två och högst sex månader för den, som är fullt arbetsför, men för annan till minst en månad och högst tre månader; börande arbetet förrättas i allmän tvångsarbetsanstalt, som för orten är afsedd, eller ock i sådan under offentlig myndighets tillsyn ställd tvångsarbetsanstalt, som i 6 § 3 mom. eller 9 § 2 mom. omförmäles, der dess stadgar det medgifva. Finnes ej sådan arbetsanstalt, skall han hållas lika lång tid i läns cellfångelse eller kronohäkte till det arbete, som kan vara att tillgå, eller, om utrymme der brister, i arbetsfångelse eller vid kronoarbetskorps.

2. Är betlare tillika såsom försvarslös förfallen till allmänt arbete, må ej särskildt ansvar för betlandet honom ådömas.

43 §.

1. Hemsändes betlare från fattigvårdssamhälle, hvarest han anhållits och enligt 1 § undfått fattigvård, gäller om ersättning för forslingskostnaden, hvad ofvan är stadgadt i afseende på ersättning för hemsändande af den, hvilken kommit i åtnjutande af sådan fattigvård.

2. Har minderårigt barn blifvit anhållet inom främmande fattigvårdssamhälle och derifrån af tillsyningsman hemsändt, skall den kostnad, som dervid af omständigheterna oundgängligen påkallats, gäldas af det fattigvårdssamhälle, hvarest barnet har hemortsrätt, dock med rättighet för samhället till ersättning af den, hvilken vården om barnet åligger; och utsökes ersättningen på sätt om kraf för lemnad fattigvård stadgats. Är sistnämnda samhälle fördeladt i rotar och hör barnet i fattigvårdshänseende till någon af dessa, skall roten godtgöra samhället, hvad detsamma utgifvit, och eger roten samma rätt till ersättning, som här ofvan blifvit samhälle lemnad.

3. Der fattigvårdstyrelse enligt 40 § 2 mom. låter afföra anhållen betlare till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, bestrides kostnaden därför af fattigvårdssamhället.

4. Utom i de fall, som i 1, 2 och 3 mom. nämnda äro, skall all kostnad för betlares forsling gäldas af staten.

44 §.

Hvad i afseende på behandling af betlende personer i denna förordning sägs om Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, gäller äfven för poliskammare.

45 §.

Till förekommande af betlende skola krono- och stadsbetjente sjelfva använda all uppmärksamhet samt, såvidt på dem kan bero, lemna fattigvårdsstyrelse och tillsyningsman den handräckning, som påkallas.

VII.

Om klagan i fattigvårdsärenden.

46 §.

1. Är någon missnöjd med fattigvårdsstyrelses beslut, hvarigenom sökt fattigvård blifvit helt och hållet eller till någon del vägrad, må han hos fattigvårdsstyrelsens ordförande begära, att beslutet underställes fattigvårdssamhällets pröfning; och skall, då sådan begäran blifvit gjord, styrelsens ordförande ofördröjligen insända beslutet jemte de till saken hörande handlingar till kommunalstämmans, magistratens eller stadsfullmäktiges ordförande, hvilken det åligger att inför vederbörande anmäla ärendet så skyndsamt, som omständigheterna påkalla.

2. Vill fattigvårdssamhälle uppdraga pröfning, som i 1 mom. sägs, åt särskild nämnd, skall beslutet derom, hvilket jemväl bör innehålla föreskrifter angående nämndens sammansättning och verksamhet, anmälas hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som detsamma antingen oförändradt fastställer eller på skäl, som skola anföras, ogillar. Har beslutet blifvit fastställt och särskild nämnd kommit till stånd, gäller om dess ordförande, hvad angående kommunalstämmas, magistrats och stadsfullmäktiges ordförande i 1 mom. är föreskrifvet.

3. Öfver kommunalstämmas, kommunalfullmäktiges, allmän rådstugas, stadsfullmäktiges eller särskild nämnds beslut angående sökt fattigvård må besvär ej anföras i annat fall, än att klaganden tilltror sig kunna visa, att

beslutet ej i laga ordning tillkommit; och gäller för sådan klagan äfvensom för talans fullföljd mot annat af kommunalstämma, kommunalfullmäktige, allmän rådstuga eller stadsfullmäktige meddeladt beslut i fattigvårdsmål hvad i kommunallagarne sägs om besvär öfver dessa myndigheters beslut i andra kommunens angelägenheter.

4. Genom hvad i denna § stadgadt blifvit är Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som har till embetspligt att vaka öfver fattigvårdens inom länet behöriga handhafvande, icke betaget att tillhålla det fattigvårdssamhälle, som underlåter att lemna fattigvård, då sådan enligt 1 § för viss person erfordras, att sin skyldighet fullgöra.

47 §.

Öfver fattigvårdsstyrelses beslut, som icke enligt 46 § 1 mom. tillhör fattigvårdssamhällets pröfning och icke heller angår annan förvaltningsfråga, för hvars behandling fattigvårdsstyrelsen jemlikt de i denna förordning eller i kommunallagarne gifna föreskrifter är endast inför fattigvårdssamhället ansvarig, må besvär anföras hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Besvären ingifvas innan klockan tolf å tretionde dagen efter det klaganden af beslutet erhöill del, den dagen oräknad, då sådant skedde; och åligger klaganden att ej allenast vid besvären foga det öfverklagade beslutet och bevis om dagen, då beslutet delgafs, utan äfven inom fjorton dagar efter besvärstidens utgång till fattigvårdsstyrelsen aflemna diariubervis deröfver, att han sig besvärat. Försummas något af hvad sålunda blifvit föreskrifvet, må beslutet gå i verkställighet.

48 §.

1. Den, som är missnöjd med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i tvist mellan fattigvårdssamhällen, rotar eller enskilde i fråga om viss persons fattigvård eller hemortsrätt eller om ersättning för kostnad, som af hans fattigvård, hemsändande eller begrafning förorsakats, må deröfver hos Kammarrätten anföras besvär, hvilka innan klockan tolf å tretionde dagen efter den, då klaganden af beslutet erhöill del, den dagen likväl oräknad, skola aflemnas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som öfver besvären inforrar vederbörandes förklaring och, sedan den inkommit, till Kammarrätten insänder samtliga till målet hörande handlingar jemte eget utlåtande. Lag samma gäller för fullföljd af klagan öfver åtgärd, som, på sätt i 46 § 4 mom. sägs, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande funnit nödigt besluta; dock skall sådant

beslut genast befordras till verkställighet utan afbidan af besvärstidens utgång eller anförda besvärs pröfning.

2. I andra fattigvårdsärenden, med undantag af mål, som i 50 § omförmälas, skall för klagan öfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut iakttagas hvad kommunallagarne rörande kommunalangelägenheter bestämma, der icke för vissa frågor annan ordning uttryckligen stadgad är.

3. Har mål, som rör viss persons hemortsrätt och fattigvårdssamhälles deraf beroende anspråk på godtgörelse för hans fattigvård, förevarit hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i särskilda län, och anföras besvär öfver det i hufvudsaken sist meddelade utslag, då må ock i sammanhang dermed klagan föras öfver annat dessförrinnan i målet gifvet beslut och sådant beslut ej utgöra hinder för sakens pröfning i dess helhet.

49 §.

I Kammarrättens beslut eger den, som dermed är missnöjd, att hos Kongl. Maj:t söka ändring genom besvär, hvilka böra ingifvas i Justitirevisions-expeditionen inom den tid och i den ordning, som för fullföljd af besvär öfver Kammarrättens utslag i civila mål i allmänhet är bestämd.

50 §.

Sökes ändring i Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag i mål rörande betlare, länder till efterrättelse hvad i stadgan angående försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer i afseende på besvär öfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag och detsammas verkställighet föreskrifves.

VIII.

Öfvergående stadgande.

51 §.

Denna förordning skall tjena till efterrättelse från och med den ; dock kommer hvad angående hemortsrätt stadgats icke att tillämpas i fråga om afhjelpande af sådant behof af fattigvård, som dessförrinnan blifvit anmäldt, utan bör i afseende derå iakttagas hvad hittills

varit föreskrifvet; och skola de mål, som före sagda tid blifvit af fattigvårdsstyrelse eller embetsmyndighet afgjorda, i händelse af ändringssökande fullföljas i hittills stadgad ordning.

De till detta ärende hörande handlingar skola tillhandahållas det Utskott, till hvars behandling ärendet varder af Riksdagen öfverlemnadt; och Kongl. Majt förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts,
Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

OSCAR.

G. Wennerberg.

---

*Utdrag af protokollet öfver Ecklesiastik-ärenden, hållet inför
Hans Kongl. Höghet Hertigen-Regenten i Stats-Rådet på
Stockholms Slott den 10 Mars 1871.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena, Grefve *Wachtmeister*,
Statsråden: *Bredberg*,
Abelin,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström och
Friherre *Alströmer*.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz* anmälde vara
af sjukdom förhindrad att tillstädeskomma.

Efter verkställd justering af protokollet öfver Ecklesiastik-ärenden för
den 3 dennes, anmälde Departements-chefen, Statsrådet *Wennerberg*:

1:o.

1) Riksdagens underdåniga skrifvelse den 13 Maj 1869, angående ut-
arbetande af nya författningar om fattigvården samt om försvarslöse och till
allmänt arbete förfallne personer;

2) och 3) Rikets Ständers den 26 Mars 1863 och den 20 Juni 1866
afåtna underdåniga skrivelser angående ändring i vissa delar af nu gällande
fattigvårdsförordning, tillika med Kammarrättens i anledning af sistnämnda
skrivelser afgifna underdåniga utlåtanden;

4) af Krigs-Hofrättsrådet L. J. Rhodin, Landssekreteraren H. V. Abelin och Häradshöfdingen C. Hasselrot, efter nådigt uppdrag, enligt de i Riksdagens förstberörda skrifvelse angifna grunder utarbetade förslag till förordningar angående fattigvården och försvarslöse personer, jemte de underdåniga¹⁷ yttranden, hvilka öfver dessa förslag blifvit från Kammarrätten och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande infordrade;

5) af särskilde under den 23 November 1869 i nåder förordnade komiterade den 5 sistlidne December afgifvet underdånigt betänkande med förslag till förordning angående fattigvården m. m.; och

6) utdrag af Högste Domstolens protokoll för den 7 December 1868, innefattande utlåtande om ifrågasatt förändring i behandlingen af underdåniga besvär i vissa fattigvårdsmål.

Efter redogörelse för innehållet af dessa handlingar förmälde Departementschefen sig hafva, efter öfvervägande af hvad så väl Riksdagen och Rikets Ständer i ofvannämnda skrivelser andragit, som ock komiterade och öfrige vederbörande anført och hemställt, samt efter förutgången öfverläggning inom Stats-Rådet, låtit uppgöra ett i vissa afseenden från de af komiterade föreslagna bestämmelser afvikande förslag, hvilket af Departementschefen nu upplästes.

Härefter yttrade föredragande Departementschefen:

"I afseende å de delar af det nu upplästa förslaget, hvilka i mera väsendtlig mån skilja sig från komiterades, utbeder jag mig att få anföra följande:

Då med stadgandet i 1 § af komiterades förslag rörande fattigvård å den, som till följd af ålderdom, sjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen till arbete, väl icke lärer åsyftas fullkomlig oförmögenhet till allt slags arbete, utan fastmera en så hög grad af oförmögenhet dertill, att den nödställde, till följd af någon af nyssnämnda orsaker är, oaktadt allt sitt bemödande, urståndsatt att genom arbete förvärfva ens hvad för livvets uppehållande oundgängligen erfordras, har, på det att meningen må varda tydligare uttryckt, denna § erhållit förändrad lydelse; hvarvid äfven vansinnige — en benämning, som för öfrigt icke torde ega nödig beständhet — blifvit hänfödda till dem, som lida af sjukdom.

Med komiterade har jag icke ansett mig kunna instämma i hvad angår den i 6 § 2 mom. ifrågasatta rättigheten för socknar å landet samt för stads- och landsförsamling att förena sig till ett fattigvårdssamhälle i annat fall, än att de jemväl i öfrigt utgöra en kommunal samfällighet. Ett dylikt stadgande synes mig icke öfverensstämman med de gällande kommunallagarne, för hvilka en partiel gemensamhet mellan särskilda kommuner i vissa grenar af kommunalförvaltningen är främmande; och torde äfven med skäl kunna

antagas, att, om fattigvården — måhända den viktigaste af dessa förvaltningsgrenar — i något fall befinnes lämpligen böra göras för två eller flera kommuner gemensam, de ock skola finna fördelaktigt att i allo bilda en enda kommun. Deremot synes mig hinder icke böra möta för fattigvårdssamhällen att förena sig, såsom i 6 § 3 mom. föreslagits, om gemensam arbetsanstalt eller annan åtgärd för fattigvård, äfven utan Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åtgärd, dock med den inskränkning förslaget i fråga om inrättande af tvångsarbetsanstalt innehåller.

Stadgandet i 8 § 3 mom. i afseende på återgång eller bibehållande af rotefördelning har i det upplästa förslaget förändrats i den syftning, att, derest under tillämpningen af viss rotefördelning missförhållanden, de der icke kunnat jemlikt 1 mom. i samma § afhjelpas, skulle hafva uppkommit, genom hvilka en eller flera rotar blefve synnerligen lidande, dem må beredas lättad utväg att få fördelningen upphäfd genom kommunalstämmobeslut i vanlig ordning, äfvensom, i händelse pluraliteten ändock beslutar rotefördelningens bibehållande, enahanda skydd mot pluralitetens öfvermakt, som genom frågans öfverlemnande till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning blifvit föreslaget i afseende å rotefördelnings införande eller förändring deruti.

Beträffande 22 §, som innehåller bestämmelser om fattiges hemortsrätt, har det synts mig ändamålsenligt, att i stället för komiterades förslag om hemortsrättens inträde redan omedelbart efter en persons första mantalsskrifning i det fattigvårdssamhälle, dit han inflyttat, bestämma såsom vilkor derför två konsekutiva mantalsskrifningar, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den åsigt Riksdagen i detta hänseende uttalat. Jag förutser visserligen, att derigenom i tvister om fattiges hemortsrätt större svårighet, än hittills eller enligt komiterades förslag, skall understundom möta för utredning af hemortsrättsförhållandet, äfvensom att de fall, då sådan utredning icke kan åstadkommas, blifva mindre sällsynta än tillföre, hvaraf åter följer, att statsverkets kostnader för fattigvården komma att ökas. Men då, å andra sidan, billigheten kräfver, att icke, såsom enligt nu gällande stadganden gång efter annan inträffat och äfven enligt komiterades förslag kunde ske, fattigvårdssamhälle belastas med fattigvård åt en person, som der icke vistats så lång tid, att hans fattigvård skäligen kan anses böra af det samhället bekostas, samt annan lämplig och tillräckligt bestämd grund för bedömandet af detta förhållande svårligen står att finna, än att såsom allmän regel stadga hemortsrättens inträdande från slutet af den tidrymd, som, efter det en till samhället inflyttad person blifvit der mantalsskrifven, förflutit till dess han äfven för ett påföljande år der blifvit i mantalslängden uppförd, synas mig förstnämnda olägenheter icke böra utgöra hinder för ett stadgande i den af Riksdagen godkända syftning, helst staten torde med fullt fog kunna anses

pligtig att bekosta den fattigvård, hvarmed särskild kommun icke skäligen kan betungas. Att emellertid i afseende å hemortsrättens inträdande för den, som till visst fattigvårdssamhälle inflyttat, bestämma längre tidrymms förlopp, än som ungefärligen motsvarar den tid af omkring ett år, hvilken infaller mellan de två första mantalsskrifningarne, lärer, jemväl i betraktande af den erfarenhet tillämpningen af 1847 års fattigvårdsförordning derutinnan lemnat, ej böra ifrågasättas.

Till följd af den nya lydelse, hvilken, på de grunder jag nu anført, 22 § erhållit, har äfven 25 § undergått omarbetning, dervid tillika uteslutits det af komiterade i 2 mom. af sistnämnda § föreslagna stadgande. Med den trängre begränsning af villkoren för hemortsrättens inträdande, som de omarbetade 22 och 25 §§ innehålla, torde nemligen icke vidare förefinnas behof af ett dylikt stadgande, som dessutom skulle otvifvelaktigt föranleda talrika tvister, för hvilkas bedömande allmänt giltiga grunder i de flesta fall komma att saknas.

I fråga om behandling af betlare, hvilka i 40 § 2 mom. omförmälas, synes, allt efter som betlaren tillhör det fattigvårdssamhälle, der han anhålles, eller icke, åtskilnad böra iakttagas, på sätt ock i 3 och 4 mom. af samma § är i afseende å betlande barn föreslaget. I förra fallet torde, på tillsyningsmannens anmälan, fattigvårdsstyrelsen, såsom den der kan antagas ega tillfalle att inhemta tillförlitligaste upplysningar rörande betlarens lefnadsomständigheter, böra besluta, huru med honom skall förfaras, på det att eljest möjligen förhastade åtgärder må förhindras; och synes äfven fattigvårdssamhället, som jemlikt 9 § 1 mom. har att ändamålsenligt ordna sin fattigvård, så att betlande må förekommas, skäligen åligga, att sådan betlares forsling till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, der den beslutes, bekosta, hvarom uti ett till 43 § tillagdt nytt moment förslag blifvit gjordt.

I afdelningen VII, som handlar om klagan i fattigvårdsärenden, har jag ansett mig böra föreslå vissa ändringar, i ändamål. att tydligare, än i komiterades förslag skett, bestämma gränsen mellan sådana fattigvårdsärenden, som äro att företrädesvis hänföra till fattigvårdssamhällets egna inre kommunalangelägenheter, och sådana, hvilka innefatta tvist, der samhället är part. Att i ärenden af det förra slaget frågan om rättighet att klaga öfver meddeladt beslut och sättet för sådan klagans fullföljd och bedömande i allmänhet bör betraktas enligt kommunallagarnes grunder, och besvär således kunna under stadgade villkor fullföljas hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, torde vara uppenbart; och, hvad angår de öfriga, lära äfven de, likasom nu eger rum, i händelse af besvär böra komma under nämnda myndighets pröfning. Den med dess beslut missnöjde skulle hänvisas att fullfölja talan antingen (i egentliga kommunalärenden) hos Kongl. Maj:t, eller (i ofvannämnda tvister) hos Kammarrätten, så vida icke rörande särskildt slag af mål är

annorlunda förordnadt, såsom t. ex. i fråga om deltagande i byggnad af fattigstuga, hvilken fråga Kammar-kollegium, enligt dess instruktion, tillkommer att handlägga. I enlighet med dessa grunder hafva 46, 47 och 48 §§ blifvit till sin lydelse förändrade.

Då, beträffande särskildt komiterades 47 § 3 mom., fattigvårdssamhälles beslut rörande sökt fattigvård åt viss person angår endast frågan, huruvida fattigvård skall honom af samhället beviljas eller icke, lärer i förra fallet medlem af samhället icke böra ega i sådant beslut söka ändring under annat vilkor, än som, ehuru på olika grund, gäller för rätt till besvär öfver fattigvårdssamhälles vägran att lemna sökt fattigvård; i öfverensstämmelse med hvilken åsigt början af 46 § 3 mom. i det af mig upplästa förslaget blifvit redigerad.

Frågan huruvida klagan öfver Kammarrättens beslut i fattigvårdsmål lämpligen bör föredragas inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet eller i Högsta Domstolen, har redan en gång tillföre varit för Kongl. Maj:t anmäld, och då närmast föranledd af Riksdagens i underdånig skrifvelse den 15 Maj 1868 gjorda framställning, bland annat, att Kongl. Maj:t måtte taga i nådigt öfvervägande, om af de mål, hvilka afgöras af administrativ ortmyndighet och genom besvär kunna fullföljas antingen hos rikets kollegier eller andra förvaltande centrala embetsverk samt vidare hos Kongl. Maj:t i Stats-Rådet, sådana, som äro af både judiciel och administrativ natur och hvilka fortfarande anses böra af administrativ ortmyndighet i första hand upptagas, likväl må i sista instans af Kongl. Maj:t i Dess Högsta Domstol afgöras. Det torde väl icke kunna antagas, att underdåniga besvär i de af Kammarrätten afgjorda fattigvårdsmål — hvilka med den inskränkning förslagens 48 § senast erhållit, äro af öfvervägande tvistemålsegenskap, om än icke i första instansen af domstol handlagda — skulle till följd af sin natur vara mindre än åtskilliga andra ärenden af blandad judiciel och administrativ beskaffenhet, som redan tillhöra Högsta Domstolens pröfning, lämpade för enahanda behandling; och då härtill kommer, att enligt det underdåniga utlåtande, som den 7 December 1868 Högsta Domstolen, efter nådig remiss, afgifvit i fråga om dessa måls öfverförande till Högsta Domstolen, tre af dess ledamöter funnit hinder icke möta för en sådan åtgärd, och icke heller någon af de fyra öfriga ledamöterna, hvilka i ämnet sig yttrat, ansett densamma föranleda till ändring i Högsta Domstolens organisation eller arbetsordning; samt tillika bör tagas i betraktande, hurusom behofvet af minskning i mängden af de besvärsmål, hvilka enligt nu gällande föreskrifter skola inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet anmälas, gjort sig allt känbarare, i samma mån som antalet af de större eller mera omfattande lagstiftnings- och förvaltningsfrågorna ökats; anser jag, med hänseende äfven till Riksdagens nyssnämnda underdåniga framställning, 49 § af förslaget böra innehålla den

bestämmelse, att underdåniga besvär öfver Kammarrättens beslut i fattigvårdsmål skola till Justitie-revisions-expeditionen ingifvas.

Särskild redogörelse för de i förslaget verkställda mindre redaktionsförändringar torde icke vara behöflig.

På grund af hvad nu blifvit anfördt, tillstyrker jag i underdånighet, att till Riksdagen måtte aflåtas nådig Proposition rörande antagande af ny förordning angående fattigvården i enlighet med det upplästa förslaget.

Slutligen får jag hemställa, att frågan om utfärdande af ny författning angående försvarlöse och till allmänt arbete dömda personer måtte få till Justitie-departementet öfverlemnas“.

I hvad föredragande Departements-chefen sålunda anført förenade sig Stats-Rådets öfriga ledamöter;

Och behagade Hans Kongl. Höghet Hertigen-Regenten bifalla hvad Stats-Rådet i detta ärende yttrat och tillstyrkt.

Ex protocollo

J. E. Wahlström.

---

*Utdrag af protokollet öfver Ecklesiastik-ärenden, hållet inför
Hans Kongl. Höghet Hertigen-Regenten i Stats-Rådet å
Stockholms Slott den 17 Mars 1871.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena, Grefve *Wachtmeister*,
Statsråden: *Bredberg*,
Abelin,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*.

Departements-chefen, Statsrådet *Wennerberg* uppläste härefter till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, på Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, förut fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o med förslag till förordning angående fattigvården;

2:o

Och behagade Hans Kongl. Höghet Hertigen-Regenten, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, gilla ofvanberörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, samt förordna att, i öfverensstämmelse dermed, nådiga Propositioner skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

N. Fredr. Sander.